

SAHTE RESİMLER OLAYI

HAMİT KINAYTÜRK

Haftalık "Nokta" Dergisi, birkaç sayı önce Sahte Resimler konusuna değinerek, bazı galericilerin ve kendilerinin "uzman" olduklarını iddia eden sanatçıların görüşlerini açıkladı.

"Türkiye'de sahte resim var mıdır, yok mudur?" ya da "Sahte resim yapılıyor mu, yapılmıyor mu?" tartışmasına biraz daha açıklık getirmek sanırım çok yararlı olacaktır.

Önce, resimlerin sahtesi ile kopyasını birbirinden ayırmak gerekiyor. Adam oturur, iyi ya da kötü bir resim yapar, altına da ünlü bir sanatçının imzasını atarsa bu resim pek tabii sahtedir. Kopya'ya gelince, herhangi bir sanatçının yapıtına bakarak yapılan resim ise kopya resimdir. Ancak onun da birtakım kuralları vardır. Örneğin kopyası yapılan bir resmin orijinaline nazaran her iki kenarından beşer santim kısa olması gerekmektedir. Ayrıca kopyayı yapan sanatçı, hangi sanatçının yapıtından kopya yaptığını resmin altına yazmak zorundadır.

Bütün bunlar bir yana, son günlerdeki sahte resim tartışmasına uzman görünümündeki kişiler de katılınca, olay daha da içinden çıkılmaz şekle dönmüştü. Hemen belirtelim ki, halen ülkemizde, şüpheli bir resmin sahte olup olmadığını kesinlikle belirleyecek bilimsel veriler yoktur. Japonların geliştirdiği yepyeni bir yöntemle laboratuvar testlerinde, laser ışınları ile bir resmin tuvali ile boyalarının kaç yıl öncesine ait olduğu tam ve yüzde yüz olarak belirlenemezken, bizde uçurulan balonlar ve kesilen ahkâmların değeri ne olabilir?

Her nedense burada resim tamir eden restoratorlarla, müzelerde çalışan kişiler, kendilerini uzman ya da ekspert olarak görüyorlar. Bununla da kalmayıp resmî bir kurum adına şu veya bu şekilde rapor verebiliyorlar. Bu nasıl iş tir? Yaşlı sanatçılarımızın hemen hepsi uzun yıllar önce, gençlik dönemlerinde yaptıkları resimleri zaman zaman kendileri bile tanıyamazken, bu uzman kişiler nasıl oluyor da bir resme bakar bakmaz "Şu sanatçıdır, bu sanatçıdır" ya da "Bu resim sahtedir" diye fikir yürütüp ahkâm kesebiliyorlar? Bu olacak iş değildir. Kaldı ki, bu uzman kişiler,

"sahte" olarak onayladıkları bir eserin, sanatçının hayatta bulunan eşi veya çocuklarının "hayır resim eşimin, ya da babamındır" ifadesi karşısında acaba hiç mahcup olmuyorlar mı?

Bu konuda hiçbir kimse, kalkıp da kendini uzman filân diye ilân etmesin. Çünkü biraz şüphe arzeden resimlerin sanatçısı, ancak bir tahmin yolu ile belirlenebilir. Bu da olsa olsa en fazla yüzde 80 sınırına dayanır. Dedğimiz gibi, bugün için ülkemizde sahte gözü ile bakılan bir eserin, sahte olup olmadığını belirlemeye hiçbir kişi ve kurum selâhiyetli değildir. Çünkü yapılan incelemenin bilimsel açıdan yüzde yüz kesinliği yoktur.

Şunu hemen ilâve edeyim: Halen Türkiye'de sahte resim yapılıyor mu? sorusuna bir çırpıda cevap vermek zordur. Yapıldığı bir gerçektir, ancak kanıtlamak imkânı ne yazık ki her yönden çok azdır. Geçerli olan, ölmüş bir sanatçının hayatta bulunan hukuki varislerinin resmin arkasına onaylı imzalarını atmalarıdır. Fakat sözünü ettiğimiz bu uzman kişiler, kendilerine yapılan başvurular da, sanatçının hayattaki varislerini bir kenara iteleyip, doğrudan kendilerinin fikir yürütmeleri bilgisizliğin de ötesinde bir saygısızlıktır. Ancak varislerin de bu konuda son derece hassas ve dürüst hareket etmeleri gerekmektedir. Adli makamlara götürülen bir olayda bir varisin ortaya attığı:

—"Benim merhum kayınpederim, hayatında hiç hıyar resmi yapmazdı" gibisinden geçersiz iddialar ne kadar gülünç oluyorsa, bir resim için önce "orijinaldir" bir hafta sonra da "sahtedir" damgasını vurabilen o uzman kişiler de ne yazık ki aynı gülünç duruma düşmektedirler.

İddia ediyorum: Ne kadar uzman varsa toplansın. İster 10 kişi, ister 100 kişi kendilerine sahibi hayatta bulunan bir sanatçımızın birkaç yıl önce yapılmış bir eserini göstereceğim. Yüzde bin eminim ki bu uzmanların hiçbirisi, resmin kime ait olduğunu bilemeyeceklerdir. Kendilerine açık davet benden, davete icabet etmek ise onlardan. İşte bu kadar açık konuşuyorum. Kimse kusura bakmasın. Çünkü "Uzmanlık" o kadar ucuz iş değil...